

Áldozatközpont

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Human Rights
and Rights of National Minorities

PATENT

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political StudiesSZÜGYELŐSÉG
fejlesztéséért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). További résztvevők: Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányiroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

Technikák szexuális erőszak áldozatainak kihallgatására

(Nemzetközi Protokoll A Szexuális Erőszak Dokumentálására és Nyomozására¹)

Mi a szexuális erőszak?

„Szexuális erőszaknak nevezzük, amikor valakit olyan szexuális tevékenységbe vonnak be, amit nem akar. Szexuális erőszaknak számít többek között minden nem kívánt érintés és csók; valakit vonakodása vagy bizonytalansága ellenére rávenni a szexre, vagy azon belül olyan tevékenységre, amire nem vágyik (például orális, anális szex vagy durva szex); a nem kívánt terhesség és a szexuális úton terjedő betegségek elleni védekezés (óvszerhasználat) megtagadása; minden szexuális tevékenység olyan emberrel, aki bármilyen okból nem képes egyértelműen kifejezni az akaratát (például alkohol, drog, gyógyszer hatása alatt áll, alszik vagy eszméletlen); vagy a fentiekre tett kísérlet mind szexuális erőszaknak minősül.”²

További információk: Szexuális erőszak – információk áldozatoknak, túlélőknek és segítőknek. NANE Egyesület.

Kik és hogyan követnek el szexuális erőszakot?

„Szexuális erőszakot a leggyakrabban felnőtt férfiak követnek el gyerekek és nők ellen.”³

További információk: Szexuális erőszak – információk áldozatoknak, túlélőknek és segítőknek. NANE Egyesület.

Mi a gyerekek ellen elkövetett szexuális visszaélés?

„Gyerekek elleni szexuális visszaélésnek nevezzük, amikor egy felnőtt vagy az áldozatnál jóval idősebb gyerek arra használja hatalmát és befolyását, hogy egy gyereket valamilyen szexuális tevékenységbe vonjon be. Mivel egy gyerek az életkoránál és függő helyzeténél fogva sosincs abban a helyzetben, hogy tájékozott, tudatos döntést hozzon egy szexuális cselekményről, ezért minden olyan szexuális tevékenység, amely felnőtt és gyerek között történik, abúzusnak – azaz visszaélésnek, erőszaknak – tekintendő.

- Érintéssel járó abúzusnak számítanak többek között a következő cselekedetek: szexuális töltetű érintés vagy ugyanilyen érintésre való felszólítás vagy kérés; fogdosás; dörgölözés; szájjal való, szexuális jellegű érintés; bármilyen behatolás – hüvelyi, anális, orális.
- Érintés nélküli abúzusnak számítanak például az alábbi esetek: a gyerek szexuális töltetű fényképezése; pornográf felvételek mutatása a gyerekeknek.”⁴

1

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/319054/PSVI_protocol_web.pdf

2

http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/0408_keret_kiadv%C3%A1ny_web.pdf

3

http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/0408_keret_kiadv%C3%A1ny_web.pdf

Áldozatközpont

Szorongalás fejlesztéséért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). További résztvevők: Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

További információ: [Gyerekek elleni szexuális visszaélés – tények, megelőzés, támogatás. NANE Egyesület - Muszaj munkacsoport.](#)

Általános, szexuális erőszak okozta tünetek

- hatalom és kontrollvesztettség érzése	- figyelemzavar és koncentrációs problémák
- düh és agresszív érzések az elkövető iránt	- rémálmok
- sokk	- étkezési zavarok
- bizonytalanság abban, hogy valóban történt-e erőszak	- állandó készenlét
- szégyen	- öngyilkossági gondolatok
- bűntudat	- depresszió
- az áldozatnak szüksége van izolációra	- állandó félelem
- bizalomvesztés	- a traumatikus esemény hatásainak és fontosságának tagadása
- jövőkép hiánya	- az áldozat állandóan készenáll arra, hogy kimeneküljön azokból a helyzetekből, amelyek a traumatikus eseményre emlékeztetik
- fizikai érintéstől, szextől való félelem	- szorongás
- emlékbetörések	- kockázatkereső megatartás

A gyerekek ellen elkövetett szexuális visszaélés okozta általános tünetek

- álmatlanság, rémálmok, szorongás, depresszió, nyugtalanság
- romló iskolai teljesítmény, visszahúzódás, regresszív viselkedés
- pszichoszomatikus tünetek: fejfájás, hasfájás stb.
- nagyfokú óvatosság felnőttekkel való testi kontaktusba
- szexualizált viselkedés
- öncsonkítás, önbántalmazás.⁵

⁴ http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/0311_muszaj_kiadvany_web.pdf

⁵ http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/0408_keret_kiadv%C3%A1ny_web.pdf

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJU
association
for nonviolent
communication

CENTRE FOR LEGAL
RESOURCES

hrvatski
pravni centar

REPUBLIC OF CROATIA
Ministry
of Justice

Áldozatközpont

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Human Rights
and Rights of National Minorities

PATENT

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

Szűnyaralás fejlesztéséért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). **További résztvevők:** Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányiroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

Pszichológiai felkészültség

A kihallgatás alatti megfelelő technikák használata, a magatartás és a hozzáállás a kulcselemei annak, hogy a kihallgatott úgy érezze, tisztelik és van hatalma az ügye felet, valamint az olyan biztonságos terek megteremtéséhez, ahol az áldozat/túlélő nem érzi magát kényelmetlenül a tájékoztatás folyamán. Ehhez a folyamatba bevont szakembereknek a következők a teendői:

1. Legyen nagyon körültekintő és figyelmes kérdésfeltevéseivel:

- Bátorítsa a túlélőket/tanúkat arra, hogy úgy mondják el a történetüket és a birtokukban lévő információkat úgy, ahogy ők szeretnék, még mielőtt konkrét kérdéseket tenne fel a szexuális erőszakról. Vagyis engedje meg nekik, hogy elmondják, épp mi foglalkoztatja őket.
- Ne tegyen fel irányító kérdéseket.
- Amikor csak lehetséges, használja a kihallgatott saját szavait, hogy biztos lehessen abban, hogy megértette őt – és szükség esetén pontosítson kérdésekkel. Sose váltósszassa meg a kihallgatott szóhasználatát, pl. ha azt mondja „ezt tették velem”, ne cserélje ki arra, hogy „megerőszakoltak”.
- Mindig tegyen fel olyan kérdéseket, hogy „Honnan tudja?” vagy „Ezt miből gondolja?”.
- Sose tegyen fel „miért”-tel kezdődő kérdéseket és ne kérdezzen rá az áldozat erőszakra való reakciójára a traumatikus esemény után, mert ezt könnyen tűnhet áldozathibáztatásnak az áldozat számára.
- Amennyiben szükséges, tegyen fel további kérdéseket, amelyekkel megtámogathatja, megerősítheti vagy kibővítheti a vallomását.
- Ne segítsen az túlélőknek/tanúknak szavakat találni a kérdése megválaszolására vagy az események felidézésére.
- Sose tegyen feltételezéseket a tényeket illetően. Még akkor se, ha már 50 túlélő/tanú azonosította be az esemény helyszínét, ne feltételezze, hogy az ötvenegyetik is ugyanarról a helyszínről számol majd be. Minden kérdést tegyen fel az összes tanúnak.
- Sose kényszerítse az áldozatot arra, hogy emlékezzen az esemény azon részleteire, amelyeket nem képes felidézni. Az emlékezetkihagyás az erőszak okozta trauma közvetlen következménye.
- Sose kényszerítse a tanút olyan részletek felidézésére, amelyekre elsőre nem emlékszik (ez súlyos következményekkel járhat rá nézve).
- Legyen különösen óvatos a kihallgatás befejezésével, különösképp, ha a túlélő/tanú zaklatott vagy zárkózott. Próbálja úgy lezárni az interjút, hogy meggyőződése szerint a túlélő/tanú valamennyire biztonságban érzi magát.

A projektet az Európai Unió Igazságügyi programja (2014-2020) támogatja.

A dokumentum tartalma kizárólag a készítői nézeteit képviselik és az ő teljes felelősségük. Az Európai Bizottság

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJU
association
for nonviolent
communication

CENTRE FOR LEGAL
RESOURCES

hrvatski pravni centar

REPUBLIC OF CROATIA
Ministry
of Justice

Áldozatközpont

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Human Rights
and Rights of National Minorities

PAT
ENT

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

SZÜGYENELTÁSON fejlesztéséért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). **További résztvevők:** Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányiroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

2. Legyen a túlélővel/tanúval való viselkedése tiszteletteljes és megerősítő:

- A túlélő/tanú legyen fontosabb, mint az információ, amire önnek szüksége van.
- A túlélő/tanú szemmagasságában vagy annál alacsonyabban üljön.
- Folyamatosan jogosítsa fel a túlélőt/tanút arra, hogy fejezze ki egyetértését vagy egyet nem értését, válaszoljon vagy ne válaszoljon, kérdezzen és ismételje meg annyiszor a válaszait, ahányszor csak szüksége van rá, végül arra is, hogy folytathatja, de akármikor véget is vethet a kihallgatásnak.
- Ne feledje, hogy a tájékoztatáson alapuló beleegyezési nyilatkozat egy folyamat: A folyamatos tájékoztatásnak köszönhetően a kihallgatott a kihallgatás előtt, közben és után is az információ teljes birtokában tud majd döntéseket hozni. Ha nem biztos abban, hogy a másik személy megértette a tájékoztatást, kérje meg, hogy magyarázza el saját szavaival.
- Legyen tiszteletteljes, ne sajnálja őt, és ne legyen lesajnáló.
- Mindig legyen udvarias, tiszteletteljes és figyelmes. Legyen különösen figyelmes a kihallgatott kulturális elvárásaira az ön viselkedését illetően, társadalmi státusára és szerepére, valamint minden egyéb jellemzőjére, tulajdonságára.
- Legyen szakszerű. Figyeljen oda, hogy ne tűnjön ítélkezőnek, rosszállónak vagy bizalmatlannak a kihallgatás alatt, figyeljen arra, hogy a testbeszédével és az arckifejezéseivel se érzékeltesse ezt.
- Sose kérdőjelezze meg az áldozat tapasztalatait.
- Legyen rugalmas az idővel (mindenképpen hagyjon elég időt a kihallgatásra) és legyen türelmes a túlélővel/tanúval, amíg a kérdésére választ adnak.
- Kerülje a hirtelen mozdulatokat a kihallgatás ideje alatt.

3. Ne tegyen ígéreteket. Fontos tudni, hogy gyakran megerősítés céljából vagy magyarázat hiányában teszünk ígéreteket. Semmiképp ne ígérje meg a túlélőnek/tanúnak (se szóban, se hallgatással) a következőket:

- Teljes titoktartást. A titoktartás egy etikai irányelv, amely a szakembert arra kötelezi, hogy titokban tartsa a kihallgatás folyamán szerzett információkat. Fontos, hogy a munkacsoport minden tagja megértse a titoktartás paramétereit és ne beszélje meg az esetet barátokkal, családtagokkal vagy mással a munkacsoporton kívül. A túlélőknek/tanúknak pontosan el kell magyarázni a titoktartás feltételeit és korlátait, ahogy a különbséget a titoktartást fenntartani hivatott praktikus intézkedések és a titoktartási kötelezettség megszegése között.
- Hogy ellátja őt bármiféle szolgáltatásokkal.
- Hogy igazságot szolgáltat.
- Hogy megvédi őt vagy a családját
- Újboli találkozást – megbeszélhetnek egy második találkozót, de hangsúlyozza ki, hogy ezt nem tudja garantálni.

A projektet az Európai Unió Igazságügyi programja (2014-2020) támogatja.

A dokumentum tartalma kizárólag a készítői nézeteit képviselik és az ő teljes felelősségük. Az Európai Bizottság

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

CENTRE FOR LEGAL
RESOURCES

hrvatski pravni centar

REPUBLIC OF CROATIA
Ministry
of Justice

Áldozatközpont

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Human Rights
and Rights of National Minorities

PAT
ENT

Mirovni inštitut
Institut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

SZÜGYELTASZON fejlesztéséért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). **További résztvevők:** Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

- Ne ígérje meg, hogy a hatóságok és a szociális ellátórendszer gondoskodni fog az áldozat biztonságáról, hiszen sem a hatóságok terén, sem a szociális ellátórendszerben nem látunk javulást a nők elleni erőszak áldozatainak biztonságba helyezése felé ma Magyarországon. Az ilyen állítások hamis reményt keltenének az áldozatokban, pedig fontos tudniuk, hogy kire és mire számíthatnak az eljárás folyamán.

4. Figyeljen oda a szóhasználatára, amikor az túlélővel/tanúval beszél:

- Beszéljen érthetően és magyarázzon sokat, pontosítson, ha a túlélő/tanú nem érti a kérdéseit.
- Szükség lenne a kihallgatók és a tolmácsok közös munkájára, hogy létrehozzanak egy szólistát, amely a túlélők/tanúk által a szexuális erőszakra és nemi szervekre alkalmazott eufemizmusokat tartalmazza.

5. Figyeljen arra, hogy az áldozatok/tanúk rengeteg féle módon viselkedhetnek és reagálhatnak, amikor elmondják vagy megismétlik a történetüket. A viselkedésnek nincs „egy helyes” módja. Ne feltételezzen semmit előzetesen a túlélő/áldozat viselkedéséről:

- A túlélők/tanúk könnyen elkezdhetnek szorongani, nehezükre eshet kifejezni magukat vagy felzaklatódnak és visszahúzódnak.
- A túlélők/tanúk lehetnek mérgesek, kifejezőek, védekezőek, felkavartak, bizonyos kérdésekre megtagadhatják a választ vagy hosszasan beszélhetnek látszólag irreleváns részletekről.
- A túlélők/tanúk lehetnek nyugodtak, érthetőek, és képesek lehetnek egészen pontosan felidézni az eseményeket és a körülményeket.
- A túlélőknek/tanúknak nehézséget okozhat néhány apró részlet felidézése és az események egymásutánjának sorrendje felcserélődhet. A trauma, az emlékezés és a szavahihetőség között nincs szoros kapcsolat. Mindenkire máshogy hat a trauma; ne legyen előfeltételezésünk a viselkedésüket illetően.
- Ha az áldozatok nem tudják felidézni a traumatikus esemény(ek) pontos részleteit, nem hazudnak, ez csupán a traumatizáció jellemzője.
- Biztosítsa a túlélőt/tanút arról, hogy akármikor dönthet úgy, hogy véget vet a kihallgatásnak, ha kényelmetlenül vagy felzaklatva érzi magát.
- A traumatizált emberek gyakran képtelenek a traumatikus eseményt időrendi sorrendben felidézni, ezt elvárni tőlük nem realisztikus.

6. Ne feltételezze a következőket:

- A túlélő/tanú szégyellni fogja magát.
- Nem fog akarni beszélni
- Törékeny
- Traumatizált

A projektet az Európai Unió Igazságügyi programja (2014-2020) támogatja.

A dokumentum tartalma kizárólag a készítői nézeteit képviselik és az ő teljes felelősségük. Az Európai Bizottság

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

CENTRE FOR LEGAL
RESOURCES

hrvatski pravni centar

REPUBLIC OF CROATIA
Ministry
of Justice

Áldozatközpont

m
ál

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Human Rights
and Rights of National Minorities

PAT
ENT

Mirovni inštitut
Inštitut za sodobne družbene in politične študije
The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

SZÜNYITÁSI fejlesztésért

Koordinátor: Horvát Jogi Központ (HR). **További résztvevők:** Egyesület Az Erőszakmentes Kommunikációért (SI), Jogi Források Központja (RO), Horvát Kormányiroda Az Emberi És Kisebbségi Jogokért (HR), Horvát Igazságügyi Minisztérium (HR), Patent Egyesület (HU), Béke Intézet (SI).

- A traumája hatással van a szavahihetőségére.
- A női túlélők/tanúk csak női nyomozóval szeretnének beszélni és a férfi túlélők/tanúk csak férfi nyomozókkal szeretnének beszélni. Ennek ellenére mindig meg kell őket kérdezni a preferenciájukról és igény esetén ezt biztosítani nekik.
- A szexuális trauma gyakran mély traumákat okoz a túlélőkben. Ennek egyik hatása, hogy az áldozat megkérdőjelezi a világba vetett hitét. A kihallgatás során legyen empatikus és türelmes a túlélőkkel.
- Testi sérülései vannak

7. A kihallgatáson szerzett információk feljegyzése

Az áldozatok/tanúk kihallgatása során minimum a következők elvégzése szükséges:

- Figyelmeztesse az áldozatokat, hogy jegyzetelni fog és tájékoztatni őket ennek jelentőségéről.
- Jegyezzen le minél több személyes adatot.
- Tárolja külön az elemzést és a gondolatokról készült feljegyzést az kihallgatás feljegyzéseitől.
- Első személyben jegyzeteljen, úgy, ahogy a túlélő/tanú mondja.
- Ne összegezzon vagy hagyjon ki a túlélő/tanú által adott információból.
- Olvassa fel a vallomást a túlélőnek/tanúnak az kihallgatás befejezése előtt.
- Időigényessége ellenére ne hagyja ki azt a lépést, hogy meggyőződik arról, hogy a tanútól szerzett információ a lehető legpontosabb.
- Jegyezzen le minden egyéb bizonyítékot – fényképeket vagy egyéb dokumentumokat.

A projektet az Európai Unió Igazságügyi programja (2014-2020) támogatja.

A dokumentum tartalma kizárólag a készítői nézeteit képviselik és az ő teljes felelősségük. Az Európai Bizottság